



รายงานการประชุมวิชาการ
เครือข่ายนักศึกษาคณาจารย์พัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคมระดับชาติ
CSD สัมพันธ์ ครั้งที่ 18



CSD สัมพันธ์ ครั้งที่ 18

“พลังสังคมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน”



27 – 30 มกราคม 2562
ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยววิถีชุมชนผ่านวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา บ้านลานเพชร ตำบลลานดอกไม้ อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

อรณิข เทพนิกร ,ชยิสรา พลุเกตุ,กนกรัตน์ เกิดศรี, สุธีภรณ์ ทิมทอง, เมธิณี ชื่นชอบ และจตุพร ภูชีนาพันธ์¹
อิสสรพร กล่อมกล้านุ่ม²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ในชุมชนและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ของชุมชน บ้านลานเพชร อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์การสังเกตการสอบถาม และการสนทนากลุ่มย่อยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาก็คือ ผู้นำและตัวแทนชุมชนหน่วยงานภาครัฐที่คอยสนับสนุนในการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร และได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลของการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบ้านร้านเพชรเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวโดยภาพรวมในระดับปานกลาง สำหรับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้ ได้คำนึงถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ด้านก็คือ 1. ด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยสร้างจุดเด่นของพื้นที่โดยการนำธรรมชาติมาเสนอเป็นจุดขายเพื่อปรับปรุงถึงความสะอาดและภูมิทัศน์ให้มีความสวยงามและสร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวได้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 2. ด้านการพัฒนาการ สินค้า OTOP ทำให้เส้นทางการท่องเที่ยวมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบ้านลานเพชร โดยมีการต่อยอดของผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ในรูปแบบของการขายมีทั้งรูปแบบของการค้าปลีกและการส่งออกโดยผ่านวิสาหกิจชุมชน โดยเน้นให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เรื่องของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ทางด้านการกิน การดำรงชีพ ทำให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจในเรื่องวิถีชุมชน

คำสำคัญ : ศักยภาพการท่องเที่ยว/วิสาหกิจชุมชน

บทนำ

การท่องเที่ยวของประเทศไทยนั้น ไม่ว่าจะเกิดเหตุภัยธรรมชาติ ภัยการเมือง หรือเหตุการณ์ใด ๆ นักท่องเที่ยวยังคงหลั่งไหลเข้าประเทศอย่างไม่ขาดสาย เพราะประเทศไทยขึ้นชื่อว่า มาแล้วคุ้มค่า เพราะเต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่หาได้หายากที่สวยงาม ภูเขาที่อุดมสมบูรณ์ รวมทั้งมีประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ อาหารที่โดดเด่นหลากหลายชนิด และมิตรจิตของคนไทยที่ใครได้พบเจอก็ล้วนประทับใจ ถือเป็นประเทศที่มาที่เดียวได้ทุกอย่างครบจริง ๆ อีกทั้งมาง่ายคุ้มค่าเงินถ้าเทียบกับการไปท่องเที่ยวในประเทศอื่น ๆ ดังนั้นจึงไม่แปลกเลยที่ประเทศไทยจะติดอันดับประเทศที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา และสเปนเท่านั้น การที่นักท่องเที่ยวเข้ามามากมายรายได้ที่ล้นหลามทุกอย่างจะเป็นเรื่องที่ดีสำหรับประเทศไทยแต่คำถามสำคัญคือคนเข้ามาเยอะขึ้นรายได้เพิ่มขึ้นแล้วทำไมชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวหลักไม่ว่าจะเป็นกรุงเทพ เชียงใหม่ ภูเก็ต พัทยา ถึงยังไม่มีมีความสุขแลงลุกขึ้นมาต่อต้านการท่องเที่ยว ออกมาสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวไม่อาจจะรอดตีความแอดการย้ายถิ่นเพราะสู้ค่าครองชีพไม่ไหว ฯลฯ ถ้าเช่นนั้นการท่องเที่ยวสร้างประโยชน์ให้คนท้องถิ่นจริงหรือไม่นี่คือสิ่งที่เราต้องหันมาลองคิดหาคำตอบกันอย่างจริงจังมากขึ้นจะดีกว่าหรือไม่หากเราสามารถทำให้คนในชุมชนมีความสุขกับการเติบโตของการท่องเที่ยวโดยคนในชุมชนได้รับ

¹ นักศึกษาโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² อาจารย์ประจำวิชาโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ประโยชน์ในแบบที่ตนเองต้องการไม่ว่าจะเป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้นสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นการได้ฟื้นฟูวิถีชีวิตดั้งเดิมการที่ลูกหลานกลับมาอยู่บ้านหรือการที่ชุมชนมีความสามัคคีกันมากขึ้นซึ่งกระบวนการที่จะผลักดันให้เกิดสิ่งเหล่านี้ได้คือ “การท่องเที่ยวโดยชุมชน” การท่องเที่ยวที่จะช่วยสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนท้องถิ่นที่มีฐานะเป็น “เจ้าบ้าน” ในทุกแหล่งท่องเที่ยวตนเอง การจะพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์กับชุมชนท้องถิ่นนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นแต่ความท้าทายที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบันที่ทำให้ชุมชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว มี 2 ปัจจัยหลักคือ 1) ชุมชนไม่เข้าใจว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมทำไมเพื่อประโยชน์ใดตนเองอยู่ตรงไหนของการท่องเที่ยว และ 2) ชุมชนไม่รู้ว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร สิ่งที่สำคัญที่สุดในการก้าวข้ามปัจจัยท้าทายทั้ง 2 ประการนั้นได้คือการพัฒนาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นให้มีความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการรู้เท่าทันข้อดีและข้อเสียของการท่องเที่ยว การบริหารจัดการและการเพิ่มมูลค่าทรัพยากรท้องถิ่น การเป็นเจ้าของที่ดี การเล็งเห็นถึงโอกาสในการเชื่อมโยงชุมชนกับการท่องเที่ยว เป็นต้น

สมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีอาชีพทำการเกษตรคือ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และประกอบอาชีพเสริม โดยการเย็บกระถงเปลือกข้าวโพดจากที่ต่างคนต่างผลิตต่างคนต่างขายทำให้เกิดปัญหาการตัดราคาการกดราคาจากพ่อค้าคนกลางผลิตกันไม่ได้ขนาดและมาตรฐาน เมื่อได้รับงบประมาณจากโครงการสร้างรายได้และพัฒนากิจกรรมแก่ชุมชนเพื่อบรรเทาปัญหาภัยแล้ง เป็นเงิน 350,000 บาท จึงได้รวมตัวกันและระดมทุนกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกระถงตำบล เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2558 วัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการตัดราคาการกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานรายได้และผลกำไรที่เกิดขึ้นกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิต เราจะนำมาบริหารจัดการกลุ่มฯ และช่วยเหลือกันในชุมชนให้มีความเข้มแข็งและก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป บ้านลานเพชรมีได้จัดตั้งกลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวและโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจดังนี้ “กิจกรรมการปั่นจักรยานชมวิถีชีวิตชาวลานเพชร” มีคนเคยกล่าวไว้ว่าการใช้ชีวิตที่เร่งรีบจนเกินไปอาจพลาดบางสิ่งที่สวยงาม บางครั้งลองปล่อยวางชีวิตที่เร่งรีบและวุ่นวายของเมืองกรุง มาพักผ่อนด้วยการปั่นจักรยานชมวิถีชีวิต สูดอากาศบริสุทธิ์ท่ามกลางรอยยิ้มของชาวบ้านลานเพชรก็เป็นทางเลือกที่ไม่เลวสถานที่สำคัญต่อมาคือศาลเจ้าพ่อทหารเพชรศาลเก่าแก่อันเป็นที่เคารพสักการะคู่บ้านคู่ชุมชนมาแต่ครั้งโบราณกาล นอกจากจะเป็นที่สักการบูชาแล้วยังเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านลานเพชรอีกด้วยวิถีชีวิตที่คนริมแม่น้ำปิง บ้านลานเพชรเป็นชุมชนที่อยู่ติดแม่น้ำปิง แม่น้ำสายหลักของจังหวัดกำแพงเพชร นอกจากจะมีทิวทัศน์ของธรรมชาติที่สวยงามแล้ว ยังได้ชมวิถีชีวิตริมแม่น้ำของชาวบ้านที่นี่อีกด้วย หมอเป่าหมอพ่น ภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีการสืบสานกันมาจากรุ่นสู่รุ่นตั้งแต่ครั้งสมัยปู่ย่าตาทวด ชาวบ้านเชื่อว่าการมาให้หมอเป่าหมอพ่น พ่นเหล่าข้าวให้มัน จะรักษาอาการเจ็บป่วยต่าง ๆ ได้ เช่น โรคจูสวัดและไฟลามทุ่งหมอเป่าหมอพ่น จึงเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากนักท่องเที่ยวสถานที่ต่อมาคือจุดเรียนรู้การทำกระถงเปลือกข้าวโพดเป็นสถานที่รวบรวมข้อมูลทุกอย่างเกี่ยวกับกระถงจากเปลือกข้าวโพดตั้งแต่ประวัติความเป็นมาจนถึงกระบวนการผลิตออกมาเป็นกระถงที่สวยงาม เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีวิถีชีวิตเกษตรกรรมมีการทำไร่ข้าวโพดค่อนข้างมาก จึงเกิดความคิดที่จะนำวัสดุเหลือใช้มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่นำไปใช้ประโยชน์ต่อได้ จึงเกิดการคิดค้นและพัฒนาจนสุดท้ายกลายเป็นผลิตภัณฑ์กระถงจากเปลือกข้าวโพดสวย ๆ ที่เราเห็นนี่เองหลังจากทำการทงสวย ๆ กันแล้ว ณ จุดจำหน่ายสินค้า OTOP ซึ่งที่นี่เองเป็นแหล่งรวบรวมผลิตภัณฑ์ชุมชนไว้มากมาย อาทิเช่น กระถงเปลือกข้าวโพดรูปนกแฟนซี ดอกไม้ประดิษฐ์จากเปลือกข้าวโพด พรหมเช็ดเท้า ปั้นขลิบ กระจยาสารท แคนหมู ขนมหอกจอก ปลาร้า น้ำพริกปลาย่าง ทงม้วนสด เป็นต้น อาหารพื้นบ้าน สูตรลับของชุมชนที่สืบทอดกันรุ่นสู่รุ่น ก็มีการจัดเป็นสำรับไว้เพื่อบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งเมนูประกอบไปด้วย แกงขี้เหล็ก ยำหยวก แกงหยวก ไก่อกหม้อน้ำพริก ผัดปลาจ่อม และขนมถ้วยแสนอร่อย เมนูทั้งหมดนี้เป็นสูตรโบราณที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ นอกจากจะมีรสชาติที่จัดจ้านแล้ว ยังมีความสะอาดปลอดภัยอีกด้วย เนื่องจากวัตถุดิบที่นำมาปรุงอาหารนั้นเป็นวัตถุดิบที่คนในชุมชนปลูกไว้เพื่อบริโภคเองในครัวเรือนนั่นเอง การแสดงพื้นบ้านของบ้านลานเพชร รำวงชาวบ้าน

นอกจากนี้บ้านลานเพชรยังมีกิจกรรมที่น่าสนใจ นั่นคือการลอยกระถงสะเดาะเคราะห์ต่อชะตา เนื่องจากเป็นชุมชนที่อยู่ติดแม่น้ำปิง ซึ่งมีตำนานว่าเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ อีกทั้งยังมีการทำกระถงขึ้นเองในพื้นที่อยู่

แล้ว จึงเกิดประเพณีขึ้นมา โดยชาวบ้านเชื่อว่าการได้ลอยกระทง ณ ที่แห่งนี้ จะช่วยให้ผู้ที่ลอยกระทง ประสบพบแต่ โชคลาภ ปราศจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นนั่นเอง

บริบทพื้นที่

บ้านลานเพชร หมู่บ้านเล็ก ๆ ที่มีเสน่ห์เฉพาะตัว อยู่ติดริมแม่น้ำปิง ตั้งอยู่บนพื้นที่หมู่ 9 ตำบล ลานดอกไม้ตึก อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร ที่มาของบ้านลานเพชรเป็นหมู่บ้านที่แยกตัวออกมาจากบ้าน ลานดอกไม้ หมู่ที่ 2 ซึ่งคำว่า “ลาน” มาจาก ชื่อตำบลลานดอกไม้ตึก และคำว่า “เพชร” นั้นมาจากชื่อศาลเจ้าพ่อ ทหารเพชร ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของชาวบ้าน สุดท้ายจึงเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านที่เรียกกันว่า “ลานเพชร”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลการจัดตั้งการท่องเที่ยววิถีชุมชน ผ่านวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาบ้านลานเพชร ตำบลลานดอกไม้
2. เพื่อศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยววิถีชุมชน กรณีศึกษาบ้านลานเพชร ตำบลลานดอกไม้ตึก อำเภอโกสุมพิ นคร จังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างรายได้และอาชีพให้แก่คนในชุมชนที่ได้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่ ในระดับที่ดีขึ้น

แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน

พิทยา ว่องกุล ได้กล่าวไว้ว่า วิสาหกิจชุมชนหรืออุตสาหกรรมชุมชนเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นแปรรูปผลผลิต ตามธรรมชาติ หรือการทำการผลิตสินค้า โดยสมาชิกในชุมชนเพื่อการบริโภคและการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ด้วย หลักคิดสำคัญที่ว่าความหลากหลายของผลผลิตในชุมชน ทั้งในด้านบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง การเก็บหรือการถนอม อาหารไว้กินในครอบครัวและคนในชุมชน จะช่วยลดรายจ่ายให้กับครอบครัว และยังเสริมสร้างสุขภาพอนามัยให้ ตนเองได้อย่างดีและอย่างมีความรับผิดชอบต่อที่สุดชุมชน ซึ่งจะเป็นฐานการสร้างสังคม สุขภาพอนามัยเป็นอย่างดี มี คุณธรรม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุดเช่นที่นักธุรกิจกระทำกันในปัจจุบัน โดยการเอาเปรียบผู้บริโภคอยู่ ตลอดเวลา ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ขั้นตอนการสร้างวิสาหกิจชุมชนจึงตั้งอยู่บนกระบวนการคิดและปฏิบัติ ดังนี้

1. จุดเริ่มต้นของการแปรรูปหรือการผลิตสินค้าของชุมชน สมาชิกชุมชนต้องมีเป้าหมายเพื่อการ บริโภคของตนเอง หรือในครัวเรือนเป็นหลัก ด้วยการผลิตสินค้าหลายชนิดหลายประเภท ในลักษณะประเภทใน ลักษณะหลากหลายเพื่อการพัฒนาตนเอง ลดรายจ่ายที่เสียไปจากการซื้อ และป้องกันไม่ให้เงินของชุมชนผลิตไหล ออกไปนอกชุมชนโดยการไม่จำเป็น ซึ่งจะส่งผลให้การหมุนของเงินอยู่ในหมู่บ้านและแพร่สะพัดอยู่ภายในหมู่บ้าน ดังนั้น การตลาดของวิสาหกิจชุมชนที่สำคัญที่สุดอันดับแรกคือมุ่งผลิตเพื่อตลาดที่เป็นตัวเองของผู้ผลิต

2. เมื่อสมาชิกในชุมชนผลิตอุตสาหกรรมชุมชน เพื่อลดรายจ่ายของตนเองหรือเป็นหลักพึ่งพิงของ ตนเองได้แล้ว จึงคอยขยายการผลิตออกไปสู่เพื่อนบ้าน เพื่อช่วยลดภาระซื้อของแพงแก่เพื่อนบ้าน ผู้ผลิตเองก็ไม่ จำเป็นต้องซื้อสินค้าจากภายนอก ถือว่าเป็นการช่วยลดรายจ่ายให้เพื่อนบ้านไปด้วย ทำให้เงินไม่ไหลออกไปจาก หมู่บ้าน ดังนั้น การตลาดของวิสาหกิจชุมชนขั้นที่สองคือ ตลาดในชุมชน เป้าหมายอยู่ที่เพื่อนในชุมชน โดยการผลิต เพื่อแทนที่สินค้าที่นำเข้ามาจากภายนอกชุมชน

3. เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมรายย่อยที่ร่วมทุน ของชุมชน มีทั้งที่ไม่ต้องใช้เครื่องจักรอุปกรณ์หาง่าย ตลอดไปจนถึงการใช้เครื่องจักรขนาดเล็กและขนาดกลาง ดังนั้น ในสภาวะที่ชุมชนยังไม่มีเงินลงทุนในการซื้อเครื่องจักร การเริ่มต้นดำเนินธุรกิจชุมชนจึงต้องคำนึงการลงทุนต่ำ อุปกรณ์ง่าย ๆ การใช้แรงงานในชุมชน และรู้จักพัฒนาจากภูมิปัญญาดั้งเดิมมาใช้จึงจำเป็นต้องส่งเสริมขึ้นในชุมชน สามารถดำเนินการขึ้นมาเป็นธุรกิจชุมชนได้ด้วยตนเอง ดังตัวอย่างที่จะกล่าวต่อไป

เหตุนี้ อุตสาหกรรมชุมชนที่ประยุกต์ใช้อุปกรณ์ต่างๆจึงสามารถกำเนิดขึ้นได้จึงสามารถกำเนิดขึ้นได้และถ้าประสงค์จะให้มีความสมรรถภาพในการผลิตที่ให้ปริมาณจำนวนมากเช่นเดียวกับธุรกิจขนาดใหญ่ เราก็สามารถทำได้เช่นกัน โดยการใช้นวัตกรรมผลิตจากปริมาณคนจำนวนมากแทนเครื่องจักรขนาดใหญ่

ตัวอย่างเช่น บริษัทผลิตสบู่ ยาสีฟัน แชมพู บริษัทหนึ่งสามารถผลิตได้ 50,000 ก้อนต่อวัน อุตสาหกรรมชุมชนที่ใช้กำลังแรงงานคน ก็สามารถจัดการผลิตสบู่จำนวนนี้ได้ยาก หากมีสูตรผลิตสบู่และมอบให้ชาวบ้าน 1,000 ครอบครัว ผลิตให้ครอบครัวละ 50 ก้อนต่อวัน

แนวคิดอุตสาหกรรมเช่นนี้ ไม่ใช่ความฝันเลื่อนลอย และสามารถจัดการผลิตได้ แล้วสหกรณ์ฝึกสอนให้สมาชิกในชุมชนทำการผลิตง่าย ๆ โดยการวางแผนการตลาดว่า สินค้าที่ผลิตจกมีผู้บริโภคเป็นชาวบ้านผู้ผลิตเอง ถัดมากเป็นการตลาดในชุมชนและเป็นการตลาดขั้นสุดท้ายคือ การตลาดนอกชุมชนนำเอาสินค้าที่เหลือจากการใช้ภายในชุมชนแล้วออกมานำจำหน่าย นำเงินจากบุคคลภายนอก ชาวบ้านก็จำกัดจำนวนการผลิตให้เหลือเพียงพอกับการตลาดในชุมชนและการใช้เอง ไม่เห็นจะต้องไปเดือดร้อน และไม่ต้อกลัวว่าจะขาดทุน(พิทยา ว่องกุล 2552:63)

1. ธุรกิจการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมด้านการผลิตสินค้าและบริการเพื่ออำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อให้เดินทางท่องเที่ยวได้ตามวัตถุประสงค์ โดยมีจุดมุ่งหมายในการแสวงหากำไร ธุรกิจการท่องเที่ยวมีหลายประเภท ได้แก่ ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจคมนาคมขนส่ง ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจตัวแทนจำหน่าย ธุรกิจสินค้าที่ระลึก ธุรกิจนันทนาการ และธุรกิจการประชมุนิทรรศการและการท่องเที่ยวที่เป็นรางวัล

2. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี ด้านกฎหมาย และด้านการค้าเสรี

3. รูปแบบของการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวที่รู้จักกันโดยทั่วไปได้แก่ การประกอบการเจ้าของคนเดียว การประกอบการลักษณะห้องหุ้นส่วน และการประกอบการลักษณะบริษัทจำกัด

ความหมายของธุรกิจ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของธุรกิจไว้แตกต่างกัน เช่น ธุรกิจหมายถึง หน่วยของการตัดสินใจ ด้วยการผลิตผลิตภัณฑ์ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของสินค้าหรือบริการ ธุรกิจหมายถึง กิจกรรมด้านการค้า และอุตสาหกรรม เพื่อแสวงหากำไรโดยการขายสินค้าและบริการ ธุรกิจหมายถึง กิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจและพาณิชย์ที่มีเป้าหมายทางด้านกำไรในการจัดหาสินค้าและของ บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

ราณี อีสัยกุล, วิษณุ บางสมบูรณ์, ทศนีย์ ลิ้มสุวรรณ มีความคิดเห็นว่า ธุรกิจ หมายถึง กิจกรรมด้านการผลิตสินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคโดยมีจุดมุ่งหมายในการแสวงหากำไร

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถพิจารณาองค์ประกอบสำคัญของธุรกิจได้ดังนี้

1. การผลิต (Production) หมายถึง การแปลงสภาพวัตถุดิบหรือทรัพยากรต่างๆให้เป็นสิ่งที่สามารถใช้อุปโภคบริโภคได้เช่นการผลิตทางด้านเศรษฐกิจเช่นข้าวโพดยางพารา ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ เป็นต้น หรือการผลิตทางด้านบริการ เป็นการสร้างบริการต่างๆให้เกิดขึ้น เช่น การนำเที่ยว การพักผ่อน การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น

2. สินค้า (Good) หมายถึง สิ่งที่มีตัวตน มองเห็น และจับต้องได้ สามารถนับจำนวนได้ สินค้าอาจแบ่งออกเป็น

2.1 สินค้าสำหรับผู้บริโภค ได้แก่ ผลิตผลทางการเกษตร เช่น อาหารเครื่องดื่ม และสินค้าสำเร็จรูป เช่น เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นต้น

2.2 สินค้าสำหรับอุตสาหกรรม ได้แก่ ผลิตผลทางการเกษตรเช่น ผลิตผลทางประมง ผลิตภัณฑ์จากแร่และน้ำมัน เช่น เคมีภัณฑ์ เหล็กเส้น เส้นใย เป็นต้น

3. บริการ (Service) หมายถึง สินค้าที่ไม่มีตัวตน จับต้องไม่ได้ แต่ซื้อขายกันได้ บริการเกิดจากการกระทำของบุคคลหนึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจของอีกบุคคลหนึ่งบริการ อาจแบ่งเป็นดังนี้

3.1 บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร มัคคุเทศก์ขนส่ง แลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นต้น

3.2 บริการแก่ธุรกิจ เช่น การสื่อสาร การขนส่ง การโฆษณา การประกันภัย เป็นต้น

3.3 บริการแก่บุคคลทั่วไป เช่น การศึกษา เสริมสวธนาการ ชักரிตตัดเย็บผ้า ประกันชีวิต เป็นต้น

ความหมายของการท่องเที่ยว (Tourism)

การท่องเที่ยวตามคำนิยามสากลจะต้องประกอบไปด้วยเงื่อนไข 3 ประการคือ

1. เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว

2. การเดินทางด้วยความสมัครใจ

3. การเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการประกอบอาชีพหรือการทำงานหารายได้ เช่น เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อสนุกสนานบันเทิง เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อการศึกษา เพื่อสุขภาพ เพื่อเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง เพื่อประกอบศาสนกิจ เพื่อติดต่อเจรจาธุรกิจเพื่อประชุมสัมมนา เป็นต้น

ความหมายของธุรกิจการท่องเที่ยว

ธุรกิจการท่องเที่ยวหมายถึง กิจกรรมด้านการผลิตสินค้าและบริการเพื่ออำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวได้ตามวัตถุประสงค์ เช่น ธุรกิจคมนาคมขนส่ง ที่พักแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ร้านค้าของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง เป็นต้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหากำไร

ประเภทของธุรกิจท่องเที่ยว

ธุรกิจการท่องเที่ยวหรือธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นธุรกิจให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวหลายประเภทโดยมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการและสร้างความประทับใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยว

ธุรกิจการท่องเที่ยวอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สภาพแวดล้อมเหล่านี้ประกอบขึ้นด้วย ปัจจัยแวดล้อมเป็นจำนวนมาก ที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินธุรกิจไม่ว่าจะเป็นปัจจัยแวดล้อมภายนอกธุรกิจหรือ แม้แต่ปัจจัยแวดล้อมภายในซึ่งผู้บริหารธุรกิจการท่องเที่ยวจำเป็นต้องวิเคราะห์และแสวงหาสภาพแวดล้อมหรือที่ เรียกว่า s w o t อยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ติดตามการเปลี่ยนแปลง ทันทเวลาและตัดสินใจในการดำเนินงานได้ถูกต้อง

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factor)

1. ปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจอาจก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ต่อการดำเนินธุรกิจสถานะเศรษฐกิจไม่ว่าจะอยู่ในสถานะเศรษฐกิจตกต่ำหรือรุ่งเรืองย่อมมีผลกระทบต่อระดับการว่างงาน ความต้องการของผู้บริโภคภาครัฐ การใช้จ่ายของรัฐบาล และอัตราดอกเบี้ย และยังมีผลกระทบโดยตรงต่อความต้องการสินค้าและบริการของผู้บริโภค เช่น ความสามารถซื้อสินค้าและบริการ รายได้การออมทรัพย์ และราคาสินค้า เป็นต้น

2. ปัจจัยทางด้านสังคม (Social Factor) ปัจจัยด้านสังคมจะเกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

2.1 แนวโน้มของประชากร นักธุรกิจการท่องเที่ยวควรสนใจในปัจจัยด้านสังคมในเรื่องของแนวโน้มหรือการเปลี่ยนแปลงของประชากรหรือลูกค้าที่ทำให้เกิดความต้องการการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปตามแนวโน้มในปัจจุบันประชากรของโลกมีประมาณ 6 พันล้านคนและยังมีปริมาณเพิ่มขึ้นปีละประมาณ 78 ล้านคน ซึ่งเป็นประชากรของประเทศกำลังพัฒนาเป็นส่วนใหญ่ในขณะที่ประชากรชาวทวีปอเมริกาเหนือยุโรปและญี่ปุ่นกำลังลดลง และมีผู้สูงอายุเป็นจำนวนมากขึ้น แต่ประชากรของประเทศกำลังพัฒนายังคงเพิ่มขึ้นและมีหนุ่มสาวมากขึ้น กล่าวคือประมาณร้อยละ 80 ของประชากรที่มีอายุระหว่าง 15 ถึง 24 ปี อยู่ในระดับประเทศกำลังพัฒนาในขณะที่ร้อยละ 30 ของประชากรในทวีปยุโรปมีอายุมากกว่า 55 ปีแนวโน้มประชากรจึงมีผลโดยตรงต่อการวางแผนและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว

2.2 ความแออัดของชุมชนเมือง ประเทศต่าง ๆ ในโลกพยายามพัฒนาประเทศจนทำให้เกิดชุมชนเมืองเป็นจำนวนมาก อาจกล่าวได้ว่าร้อยละ 50 ของประชากรบนโลกอาศัยอยู่ในเมือง จึงก่อให้เกิดปัญหาความแออัด ความยากจน มลภาวะ อาชญากรรม และการว่างงาน ซึ่งมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักผ่อนคงไม่ต้องการรับรู้ปัญหาของชุมชนเมืองและเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยขณะท่องเที่ยว

2.3 สุขภาวะและโรคเอดส์ ปัญหาโรคเอดส์พบได้ในหลายประเทศในทวีปเอเชียและแอฟริกา ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อการทำงาน นักท่องเที่ยวเกิดความไม่แน่ใจในความสะอาดหรือโภชนาการในการท่องเที่ยว ในทางตรงกันข้ามประเทศที่มีการตรวจพบโรคเอดส์ในอัตราต่ำจะไม่ประสงค์ที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาแพทย์โรคเอดส์ในประเทศของตนเช่นกัน

3. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factor) ประเทศต่าง ๆ ในโลกได้ให้ความสำคัญเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมจนเกิดแนวคิดของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่พัฒนาการท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กำลังได้รับการส่งเสริมในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย ธุรกิจการท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องเข้าใจในแนวคิดของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและพยายามไม่ทำลาย สภาพแวดล้อม นักท่องเที่ยวยุคใหม่จึงจะพยายามหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ยังไม่เสื่อมโทรม

4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factor) เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนเป็นอย่างมาก และเทคโนโลยีเพื่อการดำรงธุรกิจก็มีบทบาทสูงในการบริหารและตัดสินใจทางธุรกิจ ตลอดจนการให้บริการทางด้านการท่องเที่ยวธุรกิจการท่องเที่ยวใช้เทคโนโลยีในการวางแผนดำเนินการ และให้บริการในหลาย ๆ ด้าน เช่น วัฒนาการของระบบการสำรองที่นั่งด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ทำให้การสำรองที่นั่งสะดวกรวดเร็วขึ้น ประหยัดเวลาและกระดาษ การพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตที่ทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างลูกค้ากับผู้ผลิตสินค้าและบริการสะดวก รวดเร็ว และไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางคือ มีการสร้างเว็บไซต์ที่ใช้ในการสำรองบริการต่าง ๆ ทางการท่องเที่ยว ผู้ใช้บริการสามารถเข้าไปตรวจสอบข้อมูลด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสำรองที่นั่งบนเครื่องบินห้องพักในโรงแรม เช่ารถรายการนำเที่ยว และสามารถซื้อสินค้าหรือบริการที่เรียกว่า พาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์ได้นอกจากนี้ เทคโนโลยียังช่วยให้เกิดการสร้างพันธมิตรระหว่างธุรกิจไม้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น สายการบิน โรงแรม รถโดยสารรถสาธารณะหรือธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถติดต่อสื่อสารผ่านระบบสำรองที่นั่งที่ทำได้สามารถร่วมกันให้บริการที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพได้เป็นอย่างดี

5. ปัจจัยด้านการค้าเสรีด้านการท่องเที่ยว ประเทศต่าง ๆ ที่มีธุรกิจการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพต้องการขยายตลาดการท่องเที่ยวและการขยายบริการท่องเที่ยวให้กว้างไกลที่สุดจึงรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มความร่วมมือค้า และผลักดันการเปิดการค้าเสรีในระดับภูมิภาคและระดับโลกในขณะนี้จะขอกกล่าวว่า ถึงเฉพาะในระดับโลกคือ การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการท่องเที่ยวตามกรอบความคิด ตกกลงทั่วไปว่า ด้วยการค้าบริการ ซึ่งเกิดจากการเป็นสมาชิกขององค์การการค้าประเทศไทยเป็นสมาชิกประเทศหนึ่งซึ่งจัดตั้งขึ้นตามความตกลง ทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการประเทศไทยได้ในประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลกจะต้องปฏิบัติตามพันธกรณี ข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการท่องเที่ยว (ราณี อธิชัยกุล, วิษณุ บ่างสมบุญ และ ทศนีย์ ลิ้มสุวรรณ, 2545 : 4-17)

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดประเด็นคำถามเพื่อใช้เครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการโดยการเตรียมแนวคำถามและสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าเพราะสามารถยืดหยุ่นและกระทำได้ง่ายมีความต่อเนื่องของคำถามสามารถเจาะลึกการตั้งแนวคำถามหลักไว้ก่อนล่วงหน้าเป็นแบบกว้างเพื่อให้มีจุดยึดและประเด็นที่ต้องสัมภาษณ์ในลักษณะคำถามแบบปลายปิดไม่มีการ กำหนดหรือเรียงลำดับหัวข้อโดยเป็นการสนทนาแบบธรรมชาติไม่ยึดอัดแก่ผู้ซักถามแจ้งสำหรับการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ 2 แบบ คือ 1) การสัมภาษณ์แบบคุณภาพและเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อให้ผู้สัมภาษณ์มีความเป็นอิสระที่จะเล่าเรื่องต่าง ๆ ของตนครบถ้วน ผู้วิจัยใช้แนวคำถามนี้สำหรับกลุ่มเป้าหมาย 2) เป็นเรื่องของรัฐวิสาหกิจชุมชนการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยววิถิชุมชนตำบลลานดอกไม้ตักผู้วิจัยได้ชี้แนวคำถามนี้ถามกลุ่มเป้าหมายผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการสร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เขายอมรับและให้เข้าใจและวางใจการนำไปสู่ข้อมูลที่ต้องการ

การจดบันทึกรายการบันทึกเสียงโดยขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลก่อนเพื่อปกป้องการลืมหลับการลงภาคสนาม และเพื่อช่วยให้ความสามารถเรียบเรียงแนวความคิดในการนำมาวิเคราะห์ผลนอกจากนี้ยังช่วยให้สรุปข้อมูลได้เป็น

ระยะถ้าไม่สามารถเก็บรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูลได้มากขึ้นโดยไม่ต้องพะวงการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินงานมีขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1) การออกแบบการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อนำไปสอบถามกลุ่มเป้าหมาย 2) ลงพื้นที่หากกลุ่มเป้าหมายเพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้เพื่อให้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 3) จะรวบรวมข้อมูลคำถามและเนื้อหาที่สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายโดยการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลสำคัญตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้ ซึ่งเครื่องมือการผ่านการวิจัยการตรวจสอบเชิงเนื้อหาจากอาจารย์อสิราพร กลุ่มกล่าวนุ่ม 4) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้ออกมาใช้ในการวิเคราะห์สรุปเนื้อหาความเป็นมาของการศึกษาศึกษาภาพการท่องเที่ยววิถีชุมชนผ่านวิสาหกิจชุมชนกรณีตำบลลานดอกไม้ตึกมีการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านและแม่บ้านที่มีประสบการณ์มากกว่า

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาศึกษาภาพการท่องเที่ยววิถีชุมชนผ่านวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษา บ้านลานเพชร ตำบลดอกไม้ตึกอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดกาฬสินธุ์ 1) เพื่อศึกษาศึกษาภาพการท่องเที่ยววิถีชุมชนผ่านวิสาหกิจชุมชน 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีความก้าวหน้าไปยังระดับประเทศ กรณีศึกษา บ้านลานเพชร ตำบลลานดอกไม้ตึก อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดกาฬสินธุ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วย 1 การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เริ่มทำการศึกษตั้งแต่วันที่ 22 สิงหาคมจนถึงวันที่ 25 สิงหาคม 2561 โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาที่มีข้อค้นพบดังนี้

1. การศึกษาศึกษาภาพการท่องเที่ยววิถีชุมชนผ่านวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษาตำบลลานดอกไม้ตึกบ้านลานเพชร อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการลงพื้นที่ที่ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณก็พบว่ามีการประกอบการเป็นจำนวนมากจะได้มีการสูมต่อสัมภาษณ์การให้แบบสอบถามความสนใจและความยินยอมในการให้ข้อมูลจัดประเภทของการประดิษฐ์กระทงและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ บ้านลานเพชรมีกิจกรรมการท่องเที่ยวและโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจดังนี้ “กิจกรรมการปั่นจักรยานชมวิถีชีวิตชาวลานเพชร” มีคนเคยกล่าวไว้ว่าการใช้ชีวิตที่เร่งรีบจนเกินไปอาจพลาดบางสิ่งที่สวยงาม บางครั้งลองปล่อยวางชีวิตที่เร่งรีบและเหนื่อยของเมืองกรุง มาพักผ่อนด้วยการปั่นจักรยานชิล ๆ ชมวิถีชีวิต

สุดอากาศบริสุทธิ์ท่ามกลางรอยยิ้มของชาวบ้านลานเพชรก็เป็นทางเลือกที่ไม่เลวสถานที่สำคัญต่อมาคือศาลเจ้าพ่อทหารเพชรศาลเก่าแก่อันเป็นที่เคารพสักการะคู่บ้านคู่ชุมชนมาแต่ครั้งโบราณกาล นอกจากจะเป็นที่สักการบูชาแล้วยังเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านลานเพชรอีกด้วย

หมอเป่าหมอพ่น ภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีการสืบสานกันมาจากรุ่นสู่รุ่นตั้งแต่ครั้งสมัยปู่ย่าตาทวดชาวบ้านเชื่อว่าการมาให้หมอเป่าหมอพ่น พนเหล่าชาวบ้านนั้น จะรักษาอาการเจ็บป่วยต่างๆได้ เช่น โรคนุสวัด และไฟลามทุ่งหมอเป่าหมอพ่น จึงเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากนักท่องเที่ยว

สถานที่ต่อมาคือ จุดเรียนรู้การทำกระทงเปลือกข้าวโพดเป็นสถานที่รวบรวมข้อมูลทุกอย่างเกี่ยวกับกระทงจากเปลือกข้าวโพดตั้งแต่ประวัติความเป็นมาจนถึงกระบวนการผลิตออกมาเป็นกระทงที่สวยงาม เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีวิถีชีวิตเกษตร มีการทำไร่ข้าวโพดค่อนข้างมาก จึงเกิดความคิดที่จะนำวัสดุเหลือใช้มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่นำไปใช้ประโยชน์ต่อได้ จึงเกิดการคิดค้นและพัฒนาจนสุดท้ายกลายเป็นผลิตภัณฑ์กระทงจากเปลือกข้าวโพดสวย ๆ ที่เราเห็นนี่เอง

หลังจากทำกระทงสวย ๆ กันแล้ว ก็มาซื้อปลา ๆ กันต่อ ณ จุดจำหน่ายสินค้า OTOP ซึ่งที่นี่เองเป็นแหล่งรวบรวมผลิตภัณฑ์ชุมชนไว้มากมาย อาทิ เช่น กระทงเปลือกข้าวโพดรูปนกแพนซี ดอกไม้ประดิษฐ์จากเปลือกข้าวโพด พรมเช็ดเท้า ปั้นขลิบ กระจยาสารท แคบหมู ขนมหอกจอก ปลาจ๋า น้ำพริกปลาย่าง ทองม้วนสด เป็นต้น อีกทั้งยังมีอาหารพื้นบ้าน สูตรลับของชุมชนที่สืบทอดกันรุ่นสู่รุ่น ก็มีการจัดเป็นสำรับไว้เพื่อบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งเมนูประกอบไปด้วย แกงขี้เหล็ก ยำหยวก แกงหยวก ไก่นอกหม้อน้ำพริก ผัดปลาจ่อม และขนมถ้วยแสนอร่อย เมนูทั้งหมดนี้เป็นสูตรโบราณที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ นอกจากจะมีรสชาติที่จัดจ้านแล้ว

ยังมีความสะอาดปลอดภัยอีกด้วย เนื่องจากวัตถุดิบที่นำมาปรุงอาหารนั้นเป็นวัตถุดิบที่คนในชุมชนปลูกไว้เพื่อบริโภคเองในครัวเรือนนั่นเองนอกจากนี้บ้านลานเพชรยังมีกิจกรรมที่น่าสนใจ นั่นคือการลอยกระทงสะเดาะเคราะห์ต่อชะตา เนื่องจากเป็นชุมชนที่อยู่ติดแม่น้ำปิง ซึ่งมีตำนานว่าเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ อีกทั้งยังมีการทำกระทงขึ้นเองในพื้นที่ที่อยู่แล้ว จึงเกิดประเพณีขึ้นมา โดยชาวบ้านเชื่อว่าการได้ลอยกระทง ณ ที่แห่งนี้ จะช่วยให้ผู้ที่ลอยกระทงประสบพบแต่โชคกลาง ปราศจากทุกข์ภัยด้วยตำนานกล่าวขานมาแต่โบราณ ด้วยธรรมชาติริมฝั่งแม่น้ำ ที่งดงามด้วยรอยยิ้มที่แสนอบอุ่นตั้งแต่แรกเจอ กิจกรรมที่แสนประทับใจ เมนูอาหารที่เป็นสูตรเด็ดเฉพาะตัว รวมไปถึงจิตใจที่โอบอ้อมอารีของชาวบ้าน สิ่งเหล่านี้ ทำให้บ้านลานเพชรพร้อมแล้วสำหรับต้อนรับผู้มาเยือน

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีความก้าวหน้าไปยังระดับประเทศกรณีศึกษาบ้านลานเพชรตำบลลานดอกไม้ตอก อำเภอโกสุมพิสัยเริ่มจากการตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มวิสาหกิจมีอาชีพทำการเกษตรคือการปลูกข้าวอ้อยมันสำปะหลังและปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และการประกอบอาชีพเสริมโดยการเย็บกระทงจากเปลือกข้าวโพด การแก้ปัญหาและการปรับสภาพแวดล้อมให้เกิดความอุดมสมบูรณ์กลุ่มแม่บ้านจึงจัดตั้งโครงการการประดิษฐ์กระทงจากเปลือกข้าวโพดและผลิตภัณฑ์สินค้าอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น แคนหมู การถักไหมพรม เมียง พรมเช็ดเท้า ขนมดอกจอกน้ำปลาร้า น้ำพริกปลาย่าง ทองม้วนสดและกระยาสารท

การแก้ปัญหาเหล่านี้เป็นการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสเมื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านตำบลลานดอกไม้ตอกบ้านลานเพชร ไม่มีงบประมาณในการจัดโครงการสร้างรายได้และพัฒนาเกษตรแก่ชุมชนเพื่อบรรเทาปัญหาภัยแล้งเป็นเงิน 350,000 บาท จึงได้รวมตัวกันระดมทุนเพื่อจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อผลิตกระทงของตำบลเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2558 วัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการตัดราคาการถูกกดขี่ราคาจากแม่ค้าคนกลางและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานรายได้และกำไรที่เกิดขึ้นกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกระทงตำบลเราจึงนำมาบริหารจัดการกลุ่มและช่วยเหลือกันในด้านที่มีความเข้มแข็งและก้าวหน้ายั่งยืนไปยังจังหวัดกำแพงเพชรปัจจุบันบ้านลานดอกไม้ตอกได้จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและศูนย์การเรียนรู้กระทงจากเปลือกข้าวโพดระดับตำบลขึ้นมีสมาชิกทั้งหมด 130 รายเพื่อการบริหารกลุ่มให้เข้มแข็งมีระบบการทำงานที่ชัดเจนและตัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาชุมชนสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเข้าตำบลและยังมีการอนุรักษ์เกี่ยวกับภูมิปัญญาการทำกระทงจากเปลือกข้าวโพดและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ สินค้าต่าง ๆ ที่สามารถใช้สอยได้ในปัจจุบันและมีการถ่ายทอดความรู้ไปยังนักท่องเที่ยวและผู้เข้ามาเยี่ยมชมจากชุมชนอื่นซึ่งเราได้นำไปต่อยอดในการปรับรูปแบบกระทงในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มรายได้และสร้างเศรษฐกิจให้ชุมชนในพื้นที่อื่นให้เข้มแข็งด้วย

การจัดแผนการผลิตกระทงจากเปลือกข้าวโพดและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในแต่ละด้านด้านการโฆษณา การโฆษณาเป็นวิธีการที่ใช้มากที่สุดเนื่องจากการโฆษณาเป็นรูปแบบหรือความคิดเห็นในการ เสนอขายสินค้าและบริการโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ตัวบุคคลเพื่อจูงใจให้กับการทำกระทงจากเปลือกข้าวโพดความต้องการที่จะมาทำหรือเพิ่มรายได้ในปัจจุบันและอนาคตลักษณะของงานโฆษณาที่ดีคือการเรียกร้องความสนใจเรื่องราวให้ความรู้หรืออยากเห็นสร้างรสนิยมที่น่าเชื่อถือหรือเชิญชวนให้เกิดการทดลองโดยใช้สื่อโฆษณาที่ใช้เป็นหลัก

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นการลงโฆษณาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นโดยลงภาพโฆษณาอธิบายสั้น ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักจะใช้เวลาในช่วงเทศกาลงานประจำปีหรือช่วงฤดูการท่องเที่ยวเพื่อให้เข้าถึงกระทงจากเปลือกข้าวโพดและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวได้มาชมชวนชิมได้อย่างกว้างขวางนิตยสารสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะซื้อของขวัญกระทงตำบลลานดอกไม้ตอกบ้านลานเพชรมีการจำหน่ายสินค้าต่าง ๆ และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ขายดีที่สุดคือกระทงจากเปลือกข้าวโพดในช่วงเทศกาลหรือฤดูท่องเที่ยวต่าง ๆ งานประจำปีสามารถเข้าไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วโดยรวมภาพปราศรัยพร้อมกับบรรยายละเอียดอย่างชัดเจนทั้งประวัติที่ต่องานที่จะเดินทางมาเพื่อความสะอาดต่อนักท่องเที่ยวที่สนใจจะมาท่องเที่ยวและซื้อของขวัญอาจจะใช้นิตยสารโดยการเลือกนิตยสารที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายหรือเสียค่าใช้จ่ายน้อยเป็นนิตยสารของภาครัฐที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ โบราณสถานและนิตยสารท้องถิ่น เป็นต้น กระทงจากเปลือกข้าวโพดสามารถขายได้ตั้งแต่ราคา 30 ถึง 900 บาทขึ้นอยู่กับขนาดและต้นทุนวัตถุดิบความยากง่ายและระยะเวลาในการผลิตของกระทงแต่ละใบส่วนรูปทรงกระทงที่ได้รับความนิยมมากที่สุดจะเป็นกระทงรูปหัวใจด้วยความที่ขายดีเป็นที่ต้องการของตลาด

ทำให้การผลิตกระดาษจากเปลือกข้าวโพดกลายเป็นอาชีพหลักของหลาย ๆ ครัวเรือนไปแล้ว 20 ปีและถ่ายทอดไปยังกลุ่มคนในหมู่บ้าน

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยววิถีชุมชนผ่านรัฐวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษา บ้านลานเพชร ตำบลดอกไม้ตัก อำเภอโกสุมพิ์ จังหวัดกำแพงเพชรดังนี้ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยววิถีชุมชนผ่านรัฐวิสาหกิจชุมชน 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีความก้าวหน้าไปยังระดับประเทศ กรณีศึกษากำนานลานเพชร ตำบลลานดอกไม้ตัก อำเภอโกสุมพิ์ จังหวัดกำแพงเพชร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเริ่มทำการศึกษตั้งแต่วันที่ 22 สิงหาคมจนถึงวันที่ 25 สิงหาคม 2561

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนเรื่องการท่องเที่ยวให้มากกว่านี้และส่งเสริมทางด้านการขายการให้ความรู้ที่ทั่วถึงมากกว่านี้และควรจัดการรวมกลุ่มเพื่อนำความรู้มาแลกเปลี่ยนกันในชุมชน
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าถึงกลุ่มคนในชุมชนเพื่อสอบถามความเป็นอยู่ของคนในชุมชนหรือการสอบถามความต้องการหรือดูแลเอาใจใส่และมีการแจ้งยอดการซื้อขายหรือจำหน่ายออกต่างจังหวัดเท่าหรือการแล้วสถิติให้คนในชุมชนทราบ
3. หน่วยงานภาครัฐน่าจะเข้ามาให้ความสำคัญแก่กลุ่มอาชีพแม่บ้านมากขึ้นหรือมาการต่อยอดอยู่เรื่อย ๆ ในทั้งด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีความเชื่อต่าง ๆ ให้เด็กรุ่นหลังได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าถึงการฝึกอาชีพได้ง่าย

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://www.tatreviewmagazine.com>. [2561, สิงหาคม 13].
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล. (2552). *วิสาหกิจชุมชนกลไกเศรษฐกิจฐานราก*. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [2561, ตุลาคม 18].
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราชสาขาวิทยาการจัดการ. (2545). *การจัดการท่องเที่ยว*. [2561, สิงหาคม 23].
- น้ำทิพย์ ภูรี. (2561). *ข้อมูลการท่องเที่ยววิถีชุมชนและวิสาหกิจชุมชน*. [2561, สิงหาคม 22].

สัมภาษณ์

- สัมภาษณ์ประธานกลุ่ม 1 คน
สัมภาษณ์เลขา 1 คน
สัมภาษณ์สมาชิก 10 คน
สัมภาษณ์หน่วยงาน 3 คน